

Published on Газета «День» (<http://day.kyiv.ua>)

[Головна](#) > Воля до боротьби як один із чинників зовнішньої політики

Воля до боротьби як один із чинників зовнішньої політики

Скільки ще років має пройти до того, як в Україні і у світі врешті-решт настане розуміння того, що Мінські домовленості себе вичерпали?

[1]

[Ігор Смешко](#) [1]

9 вересня, 2020 - 08:54

• [Твіт](#) [2]

[3]

ПОЗИВНИЙ «АЛМАЗ / ФОТО АННИ ЧАПАЛИ

Популярний нині британський історик Ніал Фергюсон у своїй відомій книзі «Цивілізація», дискутуючи про сенс історії, процитував іншого історика Робіна Колінгвуда: «Ми вивчаємо історію, щоб краще розібратися в ситуації, в якій маємо діяти».

Саме ця теза приходить на думку в ситуації, коли за перманентним українським дискурсом навколо Мінських домовленостей якось губиться розуміння того, що в ці дні чергова — тепер уже шоста (!!!) — річниця так званого «Мінська І». І закономірно виникає питання: скільки ще років — сім, вісім чи десять — має пройти до того, як в Україні і у світі врешті-решт настане розуміння того, що Мінські домовленості себе вичерпали і є нагальна потреба шукати додаткові або альтернативні варіанти?

Як правило, саме в такі моменти дискусій ми часто чули, та й сьогодні чуємо, про так звану «безальтернативність Мінських домовленостей». Що ж, таке твердження дійсно виглядає цілком логічним, коли відсутнє глибоке і професійне обговорення складної ситуації, в якій знаходиться наша держава, і коли виникає відчуття «глухого кута», якщо часом чуєш пропозиції або ідеї, які знаходяться за межами не лише дипломатичного, а й звичайного глузду.

Втім, Україна явно не перша держава в історії, яка попала у таке скрутне становище. Вихід з нього (який залежить від багатьох чинників) не лише визначатиме подальший шлях політичного розвитку країни, але й може назавжди залишити слід у національній свідомості.

Історія знає чимало подібних прикладів. Так, Франція влітку 1940 року після нищівної поразки від нацистської Німеччини пішла на принизливий мир, а фактично — капітуляцію. Натомість Британія вирішила битися до кінця. Однак, навіть у самій французькій історії також є приклади того, що відсіч агресії є категорією, що не підлягає обговоренню. Зокрема, влітку 1793 року революційна Франція оприлюднила декрет про смертну кару кожному, хто захоче укласти мир з ворогом, який захоплює французьку територію, і спромоглася не допустити поразки.

За першим історичним прикладом Франції стояв режим Віши — маршала Петена, який знеславив Францію. І лише генерал Де Голль, продовжуючи боротьбу, повернув її до великих держав світу після Другої світової війни. Другий історичний приклад саме і породив Велику Францію, яка подарувала світу не тільки велич перемог Наполеона на полі бою, але й головне — його Громадянський Кодекс, який разом з Римським правом є наразі підвалинами сучасного європейського права.

Тобто, як ми бачимо, воля до боротьби (або опору) чи її відсутність часто стає одним із найважливіших, а часом і визначальним чинником зовнішньої політики.

Як відомо, у грудні 1994 року наша держава підписала Меморандум про гарантії безпеки у зв'язку з приєднанням України до Договору про нерозповсюдження ядерної зброї — Будапештський меморандум. Згідно з даним документом Україна зобов'язалася ліквідувати всю ядерну зброю, що знаходилася тоді на її території, в обмін на офіційні з боку Росії, Великобританії та США зобов'язання поважати незалежність, суверенітет та існуючі кордони України, утримуватися від економічного тиску та надавати допомогу нашій державі, якщо вона стане жертвою акту агресії або об'єктом погрози агресією з використанням ядерної зброї.

Утім, віроломною окупацією Криму в 2014 році і збройною агресією на Сході України Росія не лише грубо порушила згаданий Будапештський меморандум, а й підірвала систему безпеки в Європі.

Будапештський меморандум 1994 року, безумовно, є повноцінним і чинним міжнародним договором, обов'язковим до виконання всіма його сторонами, і, безсумнівно, повинен залишатися важливим інструментом нашої дипломатії.

Очевидно, що саме у Будапештському форматі мають вестися головні політичні перемовини щодо відновлення територіальної цілісності України. До роботи у рамках цього формату також доцільно було б залучити Францію та Китай, які фактично надали Києву гарантії, аналогічні визначеним у Будапештському Меморандумі.

Крім того, потрібно запросити і НАТО, з яким ми у 1997 році підписали Хартію про особливе партнерство, в якій Альянс «вітає та підтримує той факт, що Україна отримала гарантії безпеки від усіх п'яти ядерних держав-учасниць Договору про нерозповсюдження ядерної зброї (ДНЯЗ) як без'ядерна держава-учасниця ДНЯЗ і нагадує про зобов'язання, взяті США, Великою Британією разом з Росією, а також Францією в односторонньому порядку, які у 1994 році в Будапешті прийняли історичне рішення надати гарантії безпеки Україні як без'ядерній державі-учасниці ДНЯЗ».

До цих сторін мав би приєднатися й спеціальний представник ООН з питань України — ідея створення такої важливої для Києва посади чомусь досі не реалізована. А це мало б стати одним із пріоритетних завдань української дипломатії. Адже саме до Генеральної Асамблеї ООН офіційним листом від 19 грудня 1994 року за підписом постійних представників при ООН України, США, Великої Британії та Росії був переданий текст Будапештського меморандуму.

Визнаючи зусилля, витрачені Берліном на підтримку Києва, а також його тверду позицію щодо збереження санкцій проти Росії, до багатосторонніх перемовин в оновленому форматі слід було б залучити Німеччину, а також Польщу, адже саме Варшава свого часу висловила пропозицію щодо створення посади спеціального представника ООН з питань України. До того ж Польща є давнім партнером нашої держави у стримуванні російської агресії.

При цьому, звичайно ж, залишається головне питання: про що в принципі має, а про що не має говорити Україна в рамках будь-якого формату?

В цілому, вести перемовини можна майже про все, окрім, звичайно, трьох основних табу:

— Територіальна цілісність країни та недоторканість її кордонів. На дипломатичній мові цю тезу, здається, найкраще сформулював державний секретар міністерства закордонних справ Норвегії Аудун Галфорсен в інтерв'ю агентству «High North News» у відповідь на пропозицію Росії обговорити у двосторонньому форматі «проблематику Шпіцбергена» — «Норвегія не проводить консультації з іншими країнами відносно реалізації її суверенітету над будь-якою частиною норвезької території». Здається, краще сьогодні і не скажеш.

— Обмеження діяльності у міжнародній сфері, тобто, — недопущення будь-яких зовнішніх впливів на здійснення національно орієнтованого зовнішньо-політичного курсу. Адже це є невід'ємною ознакою суверенітету і за будь-яких обставин має знаходитися за межами компромісу.

— Питання суто внутрішньої політики, зокрема внутрішній устрій. Адже не випадково у Конституції України вказано, що «Право визначати і змінювати конституційний лад в Україні належить виключно народові і не може бути узурповане державою, її органами або посадовими особами».

І, на завершення, чи не варто було б і нашій дипломатії переходити у наступ з цього приводу?

В першу чергу, на європейській міжнародній арені. Вийти із власною ініціативою як країна, яка внесла найбільший вклад у ядерне роззброєння і збереження миру за всю історію існування світу .

Нагадати, що і сусідня Білорусія внесла свого часу внесок в ядерне роззброєння. А отже, має право на компенсацію, принаймні на особливу увагу до неї та розробку зважених кроків щодо збереження у країні миру, її територіальної цілісності і недоторканості кордонів у непрості для неї часи. Запропонувати свій «Київський майданчик» для переговорів стосовно врегулювання політичної кризи у цій країні мирним шляхом, ставши посередником між демократичними країнами Євроатлантики і нинішньою владою в Білорусі. І Україна, і Білорусія вже давно вибороли право на це і на особливу увагу до них ще й своїми внесками у перемогу у Другій світовій війні над фашизмом. Тому і стали окремими країнами — засновниками ООН в 1945 році, навіть перебуваючи ще у складі СРСР.

Ігор СМЕШКО, Надзвичайний та Повноважний Посол України, доктор технічних наук,
професор, генерал-полковник

Газета: №169, (2020) [4]

Рубрика: Подробиці [5]

• Твіт [2]

Source URL: <http://day.kyiv.ua/uk/article/podrobysci/volya-do-borotby-yak-odyn-iz-chynnykiv-zovnishnoyi-polityky>

Links

[1] <http://day.kyiv.ua/uk/profile/igor-smeshko>

[2] <https://twitter.com/share>

[3] http://day.kyiv.ua/sites/default/files/main/articles/09092020/5_pozyvnyialmaz.jpg

[4] <http://day.kyiv.ua/uk/arhiv/no169-2020>

[5] <http://day.kyiv.ua/uk/article/podrobici>